

LUKÁTS ANDOR ÉREZTE A VILÁG ÖSSZES SZENNYÉT, ÉLETE ÉS MŰVÉSZETE SOKAK SZERINT FOLYAMATOS LÁZADÁS VOLT EZ ELLEN

Égi társulatban már, a csillagok között

Gyertya fogadta a közönséget a múlt hét végén a kaposvári Csiky Gergely Színház bejáratánál, a Marat/Sade-kő térburkolatba mélyesztett tábláján, melyen Eörsi István, a teátrum egykori dramaturgjának fordításában ez olvasható: „Más időköt élünk a körülmények ma mások / nincsenek elnyomók nincsenek bukások / ráléptünk az újjáépítés ösvényeire / van kenyérünk s van szénünk télire / s bár van háborúnk is nem baj hiszen / ami előttünk ragyog mégiscsak a végső győzelem.”

KAPOSVÁR

LŐRINCZ SÁNDOR

A gyertya a kaposvári születésű, Kossuth-díjas művészért, a 81 évesen elhunyt Lukáts Andorért lobogott, aki színészként majd rendezőként is egyik megteremtője volt mindannak, amit úgy hívunk: Kaposvár-jelenség. Olyan ikonikus előadásokban szerepelt, mint az 56 levért fordalmának (is) emléket állító, legendás Marat halála, amelyben Ács János ráosztotta a cím szerepet.

Volt lakatos és dekoratőr Kaposváron, de már gyerekként vonzotta a színházi közeg, a színpad szaga, és a sorsnak, illetve Zsámbéki Gábornak köszönhetően került vissza 1972-ben Kaposvárra. Az egykori színidirektor a nyurga fiatalemberben, ha színészt nem is, de színházi embert azért látott a meghallgatáskor, hiszen Andor egyetlen verset ismert úgy-ahogy, Petőfi Falu végén kurta kocsmáját, és sem énekelni, sem táncolni nem tudott. Önbizalma és lelkesedése azonban egekig ért...

A szuperérzékenységgű, játékos-bohém lélek színművészeti főiskola nélkül, briliánsan formált meg szerepeket az ország

számtalan színpadán, és filmjei is őrzik emlékezetes alakításait. Nagy formátumú, igazságkereső, soha meg nem alkuvó ember volt élete utolsó pillanataig. Sokak szerint zsigerileg érezte a világ összes mocskát, s élete, művészete folyamatos lázadás volt ez ellen.

Több mint harminc éve egy színházparki padon ülve megkérdeztem tőle, haragban van-e világgal. Azt mondta, nem. Az arca ugyan másról árulkodott, de hittem neki. Akkor éppen Alcestét játszotta a Mizantrópban, s estéről estére nagy tapsot zsebelt be. A szolnoki színházi fesztiválon is, ahol ugyancsak bemutatta Molière művét a társulat. Darabokról, szerepekről beszélgettünk, de a publikum is szóba jött. Elárulta: sokáig a kaposvári volt a legjobb közönség számára, de már nem az; elfáradt, átminősült a 18–20 évig meglévő erős kapcsolat.

Amikor ő kopogtatott, 1972-ben, már itt voltak a nagyok – Babarczy, Zsámbéki, Ascher, Komor – akiktől ez a színház megváltozott. Most meg úgy látja, mintha újra az operett lenne a legfontosabb. Úgy summázott: száználmasan szomorú, hogy korábban kialakult egy igény szint – a minden érzékünket megmozgató, gondolkodtató darabokat is kedvelte a közönség –, ami szerinte már elveszett. Nem utálja ő az operettet, csak legyen jól megrendezve...

A gyertya lángjába feledkezve felidéződik előttem Molnár Ferenc Liliomja, Becket Godot-ra várva és Brecht A szecsuaní jólélek című darabja, Ionesco Különórája, vagy Az élet álom és az Yvonne, burgundi hercegnő, amelyben szintén láthattuk Kaposváron, mint ahogy a Pinokkióban is. A Csikyben ő állította színpadra egyebek között a Rómeó és Júliát, Mro-

Pogány Judittal a Liliom bemutatója után 23 évvel FOTÓ: MW

További izgalmas hírekért látogasson el ide:

SONLINE.HU
SOMOCY VÁRMEGYEI
HÍRPORTÁL

MEGIPEREDTEK: ÖRÖMJÁTÉK POGÁNY JUDITALL

Az állandó társulatot megünnepelő, 2006 nyarán monstre műsorral készült a színház. Az eseményre sorra érkeztek a kiválóságok. Köztük Pogány Judit, aki Lukáts Andorral egy kettőst adott elő Molnár Ferenc Liliom című darabjából, melyet anno Babarczy László rendezett. Ismét együtt volt a színpadon az egykori Julika és a hajdani cingár hintáslegény. Beszélgetve, majd szeretettel átölelte egymást. Illetve csak próbálná átölelni, mert az 1983-as bemutató óta eltelt évtizedekben kissé „megiperedtek” mindketten. Az ölelés – ha kissé körülményesebben is – azért sikerült. A nézőtérén ülők együtt mosolyogtak a színésztársaság örömjátékán. Ezért (is) érdemes kaposváriak lenni...

játszották az általa rendezett Portugál című tragikomédiát. Megalapította a Sanyi és Aranka Színházat, amely kísérleti előadásoknak adott otthont, befogadószínházként is működött. Igazgatója pedig a Színház- és Filmművészeti Egyetem tanárként bábáskodott művészpálinkák indulópályája fölött.

Egyszer arról beszélgettünk, születése örökre Kaposvárhoz köti, a színházi években pedig olyan emberekkel lehetett együtt, amilyenekkel sehol másutt a világban. A színháznak olyan szellemisége volt akkor, amilyent azóta se tapasztalt sehol, és abban bízott, lesznek még hasonló erejű előadások. Elárulta: újból készül Kaposvárra; Eörsi István Halálom reggelén című darabját rendezi majd. Babarczyval ugyanis jó pár éve megállapodtak abban, hogy színpadra viszi Eörsi művét. A Kihallgatás után ezt kedveli legjobban. Érezte, nehéz, különös birkózás lesz ez a rendezés, mert Eörsi István időközben meghalt, pedig Andor úgy gondolta, ott lesz majd a premieren és megosztja véleményét...

Kísértének az 1992-es beszélgetésünkön kimondott igazságai is, amikor, szinte már búcsúzásként megkérdeztem, a kisoromahegyi ház békéje, a kert, a család csökkentheti a stresszt, a véreben lévő lázadást a jóéret, a jobbért. Kissé resignáltan úgy fogalmazott: a családi ház atmoszférája pluszélet, pluszenergia, és nagyon sok örömet ad az embernek, ha esténként kiülhet nézni a csillagos eget, és beszélgethet a feleségével. E gyorsan pergő életben azért fontos a kert, hogy legyen elegendő idő gondolkodni, és helyesen kommunikálni.

Lukáts Andor immár az égi társulatban, kedvenc csillagai között játszik.